

Liechtenstein

The Tiny Giant

Not so long ago the landlocked alpine microstate of Liechtenstein entered my travel plans. On my way from Switzerland to Austria, a thought occurred to me: why not stop in for a visit to a country five times smaller than Kiev? With a Schengen visa as my entry ticket, I arrived naively thinking three days would suffice to fully discover the principality

Ліхтенштейн увірвався в мої мандрівні плани несподівано: подорожуючи зі Швейцарії до Австрії, я подумала: чому б не завітати до однієї з шести карликових країн Європи? Адже Шенгенська віза, "вхідний квиток" в країну, в мене є. Як виявилось згодом, трьох днів було замало, щоби вповні відкрити для себе Князівство розміром з п'яту частину Києва

Ліхтенштейн

Крихітний велет

Текст: Наталія Майборода / By Natalia Maiboroda

Мальбун, єдиний гірськолижний курорт Ліхтенштейну, розташований в Альпах на висоті 1600 м
Malbun, the only ski resort in Liechtenstein, sits in the Alps at 1,600 metres above sea level

Від Швейцарії Ліхтенштейн відокремлює лише малесенький міст. Країни давно підписали двосторонній митний союз, а тому жодного контролю на невидимому кордоні немає. Князівство радіє своєму транзитному положенню між Австрією та Швейцарією, адже цікаві туристи зупиняться тут хоча б на кілька годин. А потім повертаються знову, щоби ближче познайомитися з маловідомим краєм, де мешкають справжні князі.

Цяточка на карті

Перше місто, в яке потрапляю, — столиця Князівства, Вадуц. Поки шукала місце, де б припаркувати авто, встигла побачити величний Королівський замок. За кілька хвилин зупинилася й зрозуміла, що я вже в іншому місті, яке зветься Шан. Ліхтенштейн дійсно міні-атюрний: завдовжки 24,6 км, завширшки — трохи більше 12 км. З високої точки у сонячний день можна навіть побачити обидві сусідні країни. Місцеві жителі хваляться, що лише година їзди віддалає їх від Німеччини, Італії та Франції. Крихітні розміри не заважають Ліхтенштейну гордо носити титул країни з найвищим показником ВВП на душу населення в світі. Загалом, історія Ліхтенштейну схожа на життя скромного учня-відмінника.

КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ

Площа й населення: 160 км², 35 350 жителів.
Мови: Німецька (офіційна), розмовна — алеманський діалект.
Клімат: Влітку 20–28 °С, взимку до -15 °С.
Грошова одиниця: Швейцарський франк (CHF) = €0.75. €1 = CHF1.34.
Віза: Для в'їзду до Ліхтенштейну українцям потрібна швейцарська віза (вартість \$83) або Шенгенська, одержана, приміром, у посольстві Австрії (вартість €35).
Офіційний туристичний сайт країни: www.liechtenstein.li.

Він роками існував у затінку великого класу під назвою Європа, а на чергову зустріч випускників завітав у сяйві успіху. Як же вийшло, що колись небагатий регіон став таким процвітаючим?

Магніт для багатих

Назва країни походить від давнього австрійського роду князів Ліхтенштейнів, чий володіння входили до складу різних суверенних держав. Лише у 1806-му Князівство само здобуло суверенітет, а 1862 року, при Юганні II Ліхтенштейні, було прийнято першу конституцію. Та на початку ХХ століття, ослаблена Першою світовою війною, країна зубожіла настільки, що правителям доводилося продавати витвори мистецтва з сімейних колекцій. Після війни Ліхтенштейн почав тісно співпрацювати зі Швейцарією, а з 1924 року валютою Князівства став швейцарський франк. Становище змінили реформи, що забезпечили компаніям максимально низькі податки і привабливі умови ведення бізнесу, а вкладникам банків — конфіденційність. Багаті з усієї Європи переводили сюди заощадження, а великі корпорації створювали філії. На сьогодні вже близько 74 тисяч міжнародних компаній зареєстровано на території Князівства. Згодом виникла і першокласна туристична інфраструктура. Нині Ліхтенштейн приваблює туристів гірськолижними курортами взимку та пішохідними екскурсіями в Альпи влітку. Місцеві жартують: “У маленькій країні великі краєвиди”. Природа в Ліхтенштейні справді дивовижна — гірські вершини до 2600 метрів заввишки вкриті пухнастими ялинками, а рельєфний сніговий килим простягається далеко за горизонт.

A tiny bridge separates Liechtenstein from Switzerland; the border, if you want to call it that, is invisible thanks to a bilateral customs agreement between the two countries. As it is, Liechtenstein occupies a unique position between Austria and Switzerland: curious tourists often stop by for a few hours and later return, charmed by this cute principality.

A Dot on the Map

The first town I found myself in was the capital, Vaduz. In the few minutes it took to find a parking place, I had already entered another city, Schaan. The country is very small, at just 24.6 km long and 12 km wide. In the mountains on a sunny day one can see both neighbouring countries, and locals boast of being just one hour away from Germany, Italy and France. Being tiny does not prevent Liechtenstein from bearing a proud title: it has the highest per capita GDP in the world despite its rather humble beginnings.

Magnet for the Rich

Liechtenstein takes its name from the old Austrian Liechtenstein dynasty. Through the centuries, the family acquired vast territories of land which, however, were all held in fief under other sovereign states. In 1806, the principality acquired sovereignty through membership of the Rhine Confederation. In 1862, Johann II, Prince of Liechtenstein, issued the principality's first proclaimed Constitution. However, by the beginning of the 20th century, the country was so economically devastated

Photos: ©Liechtenstein Tourismus

Малбі-парк: рай для малечі
Malby Park: a paradise for kids

Траси Мальбуна простяглися на 23 км
Ski trails in Malbun stretch for 23 km

by World War I, that its governors were forced to sell part of their art collections to keep it running. After World War I, the principality began to collaborate closely on its affairs with Switzerland, and in 1924 it adopted the Swiss franc as its currency. The country's financial situation changed thanks to reforms that introduced bank account confidentiality, low tax rates for local and international companies and a welcoming business environment. At present, approximately 74,000 international companies are registered in Liechtenstein.

Замок Гутенберг XIII ст. – символ селища Бальцерс
The emblem of Balzers – the 13-century Gutenberg Castle

Today, the country has become a first-class destination for banking and business, as well as for travel, attracting skiers in the winter and hikers to its slice of the Alps in summer. Locals, with good reason, like to say it is a “small country with great views”. Liechtenstein's snow-capped mountain peaks reach 2,600 metres and transform into pristine alpine meadows at lower altitudes.

Malbun, the only ski resort in the country, sits 17 km from Vaduz. Compared to neighbouring resorts, prices here are 50 percent less. For example, a single day ski pass costs €20-30, while for seven nights' accommodation in a hotel during high season the prices start from just €530. From November through April, Malbun's seven ski lifts serve 18 trails with a total length of 23 km ↗

USEFUL INFORMATION

Area and population: 160 km²; 35,350 citizens.
Languages: German (official), most spoken – Alemannic (a German dialect).
Climate: Avg. summer temperatures are 20–28°C; in winter down to -15°C.
Currency: Swiss franc (CHF) = €0.75. €1 = CHF1.34.
Visa: To enter Liechtenstein, Ukrainian residents require a Swiss visa (visa fee \$83) or a Schengen visa, issued (for example) by the Embassy of Austria (visa fee €35).
Official tourism website: www.liechtenstein.li.

Місцеві мешканці жартують:
"У маленькій країні великі краєвиди"
Local citizens like to say:
"It is a small country with great views"

ЛІХТЕНШТЕЙН: ТОП-10

- Замок Вадуц:** www.tourismus.li; www.vaduz.li
700-річний Королівський замок з 1712 р. є власністю Ліхтенштейнських князів. З оглядового майданчика "Кенцелі" відкривається панорама міста, Рейнської долини та Швейцарії.
- Музей поштових марок:** www.postmuseum.li
У музеї представлені рідкісні марки, розповідається про традицію сувенірних марок Ліхтенштейну. Вхід безкоштовний.
- Музей лиж:** www.skimuseum.li
Унікальна колекція спорядження для зимових видів спорту Європи. Серед експонатів – лижі чемпіона світу 1958 р. Тоні Зайлера та олімпійської чемпіонки 1980 р. Ханні Венцель.
- Музей сучасного мистецтва Kunstmuseum:** www.kunstmuseum.li
Музей у центрі столиці присвячений мистецтву ХХ століття. Час від часу виставляються витвори мистецтва із приватної колекції князя.
- Державний музей:** www.landesmuseum.li
Виставка, розташована в трьох будівлях Вадуца, пропонує цікаву подорож історією Ліхтенштейну.
- Шелленберг:** www.schellenberg.li
Найменше місто Ліхтенштейну. В його центрі знаходиться найстаріша дерев'яна будівля країни – Бідерманн Хаус (1518 р.), відкрита для туристів.
- Бальцерс:** www.balzers.li
Найпівденніша комуна Князівства. Варто відвідати замок Гутенберг та 100-річну кам'яну церкву св. Миколи.
- Мальбун:** www.malbun.li
Найвідоміший гірськолижний курорт країни. На його трасах можна зустріти самого князя Ліхтенштейну й навіть спробувати перегнати його!
- Нокеллері – винні погребі князя Ліхтенштейну,** www.hofkellerei.li
Засновані у 1712 році, погребі у Вадуці відкриті щодня, крім неділі. На дегустації (вартість для групи від 10 осіб – CHF23) скуштуйте місцеве вино, відзначені авторитетними нагородами світу.
- Ресторан Torkel:** www.torkel.li
Ресторан, що належить князю Ліхтенштейну, – один з найкращих у Князівстві. З тераси відкривається краєвид на Вадуц, Рейн та Швейцарські Альпи.

*Ліхтенштейн дійсно мініатюрний:
завдовжки 24,6 км, завширишки – 12 км,
а з високої точки у сонячний день можна
побачити Австрію та Швейцарію*

Мальбун, єдиний гірськолижний курорт Ліхтенштейну, розташований за 17 км від Вадуца. Порівняно з сусідніми країнами, ціни тут у півтора разу нижчі. Так, скі-пас на один день коштує від 20 до 30 євро з особи, а вартість 7 днів проживання в готелі у високий сезон починається лише з 530 євро. Впродовж лижного сезону, що триває до квітня, 7 підйомників обслуговують 18 трас загальною протяжністю 23 км, розташованих на висоті від 1600 метрів. У самому центрі курорту знаходиться дитячий Малбі-парк площею 3600 м², де малюки роблять перші спроби освоїти лижі або покращують свої навички.

Князь у кросівках і сюрпризи Вадуца

З 1989 року країною править князь Ханс-Адам II, який у 2004-му доручив щоденні державні справи старшому сину, принцу Алоїзу. Найбагатший монарх Європи – досить світська персона, його запросто можна побачити у музеї чи на гірськолижних трасах країни. Один мій знайомий з Вадуца розповів, що якось зустрів князя в лісі, коли той збирав гриби, – в кросівках і у смокінгу. Дві найголовніші будівлі країни, Королівський замок і парламент, знаходяться у Вадуці. Замок – справжня житівка країни, – височіє на пагорбі над столицею, а з його вікон відкривається чудова панорама Альп і Рейну. Від 1938 року будівля слугує основною резиденцією княжої сім'ї. Кам'яна споруда на головній площі, де засідає парламент, символічно розмістилася якраз під палацом: одразу зрозуміло, хто в домі господар. На площі також стоїть будинок у формі куба – музей сучасного мистецтва Ліхтенштейну, де представлено роботи художників сучасності з особистих зібрань королівської сім'ї. Приватна колекція князя Ліхтенштейну вважається однією з найкращих у світі, тож подивитися справді є на що. Навпроти музею сучасного мистецтва розташований музей поштових марок.

and reaching as high as 1,600m. At the very centre of the resort, the spacious Malby Park for kids gives the young ones a chance to carve their first skiing turns.

Accessible Monarchy and Vaduz' Surprises

Since 1989 the country has been ruled by Prince Hans-Adam II, who in 2004 entrusted the daily affairs of state to his eldest son, Prince Alois. The richest monarch of Europe is often seen in local museums or on the ski slopes. A friend from Vaduz told me that he once met the Prince in the forest, gathering mushrooms – wearing trainers and a dinner jacket. The country's two most important buildings – the Vaduz Castle and Parliament – are found in the capital. The castle is Liechtenstein's calling card and since 1938 has served as the main residence of the royal family. The stone building right next door is the Parliament, while just down the road sits the cube-shaped Liechtenstein Museum of Modern Art (Kunstmuseum), containing works from the royal family's private collection. Across the road from the Kunstmuseum stands the Museum of Postage Stamps. Admission is free and worth much more given the lasting impressions I got. I also stopped by the Calculator and Typewriter museum where one of the exhibits is the world's smallest mechanical calculator – the legendary Curta. The principality has long been prized by postage stamp collectors. One of the most appreciated is a souvenir stamp which you can get in your passport at the tourist office. This is where I also found an amazing variety of stamps, with prices ranging from €2 to €100. Suddenly a shopkeeper asked me, "Are you from Ukraine?" As soon as I confirmed, I was introduced by phone to a famous man from Ukraine who has been living in Liechtenstein for some time. Speaking politely (I was talking to a baron!), I received a sudden invitation. "You are Ukrainian? You must come to see me! I will be expecting you in half an hour."

Askanian Royalty

Thirty minutes later, I arrived at the home of Baron Eduard von Falz-Fein, a Ukrainian by birth and charming to the last. On the door of the baron's two-storey house is the inscription "Askania Nova" – after the Nature Reserve in Kherson oblast.

Liechtenstein is very small, at just 24.6 km long and 12 km wide, and on a sunny day one can see from a high point both neighbouring countries

У 2010-му Kunstmuseum Ліхтенштейну відсвяткував своє 10-річчя

In 2010, the Kunstmuseum Liechtenstein celebrated its 10th anniversary

LIECHTENSTEIN: TOP 10

- Vaduz Castle:** www.tourismus.li; www.vaduz.li
The 700-year-old Vaduz Castle has been privately owned by the Liechtenstein family since 1712. A panoramic view of the Rhine Valley and Switzerland can be seen from its observation ground.
- Museum of Postage Stamps:** www.postmuseum.li
The museum exhibits rare and historic stamps and coins, and describes the traditions of Liechtensteiner gift stamps. Admission is free.
- Ski Museum:** www.skimuseum.li
A unique collection of European winter sports equipment including the skis of 1958 World Champion Toni Sailer and 1980 Olympic Champion Hanni Wenzel.
- Contemporary Art Museum (Kunstmuseum):** www.kunstmuseum.li
The museum focuses on 20th century art, while also showcasing art from the royal family's private collection.
- State Museum:** www.landesmuseum.li
Exhibits of the State Museum occupy three buildings, offering an interesting trip through the pages of Liechtenstein's history.
- Schellenberg:** www.schellenberg.li
The smallest town in Liechtenstein has at its centre the oldest wooden building in the country, Biedermann House (1518), which is open for tourists.
- Balzers:** www.balzers.li
The southernmost community of the principality is worth visiting for its Gutenberg Castle and the 100-year-old stone church of St. Nicholas.
- Malbun:** www.malbun.li
The only ski resort in the country. Not surprising, a trip down the slopes might mean meeting Prince Hans-Adam II of Liechtenstein himself!
- Hofkellerei – wine cellars of the royal family:** www.hofkellerei.li
Founded in 1712, the cellars in Vaduz are open every day except Sunday. Wine tastings (groups of 10 people: CHF 23) give visitors the chance to sample local wines honoured by international wine-tasters.
- Torkel Restaurant:** www.torkel.li
Owned by the Prince of Liechtenstein, this restaurant is considered one of the best in the principality. Apart from good food, it offers beautiful views of Vaduz, the Rhine and the Alps.

Центральна площа Вадуца – Ратхаусплац
The Town Hall Square marks the centre of Vaduz

⚡ Вхід безкоштовний, а враження безцінні. А ще у Вадуці є Музей калькуляторів та друкарських машинок: як і годиться крихітній країні, один з експонатів на ймення *Curta* — то найменший механічний калькулятор у світі! До речі, марки з Ліхтенштейну — сувенір, що за оригінальністю не поступається печатці у паспорти, яку мені поставили в туристичному офісі. Там же продаються марки яких завгодно різновидів. Ціни — від 3 швейцарських франків (2 євро) до 100 євро. Стою, захоплено розглядаю марки, і тут продавець несподівано питає: “Ви з України?”. “Так”, — відповідаю здивовано. “Тоді вам просто необхідно поговорити з одним українцем, який вже давно мешкає в Ліхтенштейні”. Не давши прийти до тями, набирає номер і додає: “Говоріть ввічливо — це сам барон!” Голос по той бік слухавки мовив: “Українка? Чому ще не в мене в гостях? Чекаю через півгодини”. Уже потім з’ясувалось, що спілкувався зі мною Едуард фон Фальц-Фейн, виходець з України.

Асканійський барон

За 30 хвилин я стояла біля двоповерхового кам’яного будинку з написом “Асканія-Нова” на дверях. Натиснула на кнопку. Голос із домофону мовив: “Ну, заходь!” Інтер’єр будівлі захопив одразу. Здавалось, я потрапила до музею: кімнати оздоблені дорогими картинами, старовинними різьбленими меблями. 98-річний барон з усмішкою мовив: “Привіт, українко. Якою мовою з тобою розмовляти? Знаю англійську, німецьку, іспанську, французьку, українську, російську”. Мій співрозмовник виявився племінником засновника заповідника “Асканія-Нова” Фрідріха фон Фальц-Фейна. Він розповів про еміграцію 1918 року, коли йому було шість, про те, як став президентом асоціації велосипедного спорту Князівства та міністром з аграрних питань і туризму. У переліку досягнень барона фон Фальц-Фейна — створення у Ліхтенштейні Олімпійського комітету та команди для участі у Зимовій Олімпіаді 1936 року. Сьогодні Едуард фон Фальц-Фейн, попри літній вік, продовжує передавати до України шедеври живопису й активно пропагує нашу країну в світі. Найбільшою ж заслугою барона вважається співпраця та фінансова допомога у розвитку державного заповідника України “Асканія-Нова”, що на Херсонщині. Маленька країна виявилась надивовижу багатогранною: первозданна природа, казкові гірські пейзажі, культурне розмаїття, відкриті люди й український слід. Вирішено: я точно приїду сюди знову. Тим більше, що пан барон запрошував. ■

ЯК ДІСТАТИСЯ

МАУ пропонує щоденні рейси з Києва до Франкфурта, щоденні (до трьох разів на день) рейси Київ-Відень та чотири рейси на тиждень з Києва до Мілана (понеділок, середа, п’ятниця, неділя).

Купуйте квитки на сайті МАУ www.flyUUA.com. По детальнішу інформацію звертайтеся за номером у Києві +38 044 581 5050. Також телефонуйте за номером 566 для абонентів МТС, Київстар і life:) та Beeline.

➤ Baron von Falz-Fein, at the age of 98, greeted me with a smile. “Hello, Ukrainian girl! What language should I speak with you? I speak English, German, Spanish, French, Ukrainian and Russian.” The Baron von Falz-Fein turned out to be a nephew of Friedrich von Falz-Fein, the founder of the Askania Nova Nature Reserve. Eduard immigrated to Liechtenstein with his parents in 1918, was President of the Liechtenstein Cycling Association and Minister of Agriculture and Tourism for the principality.

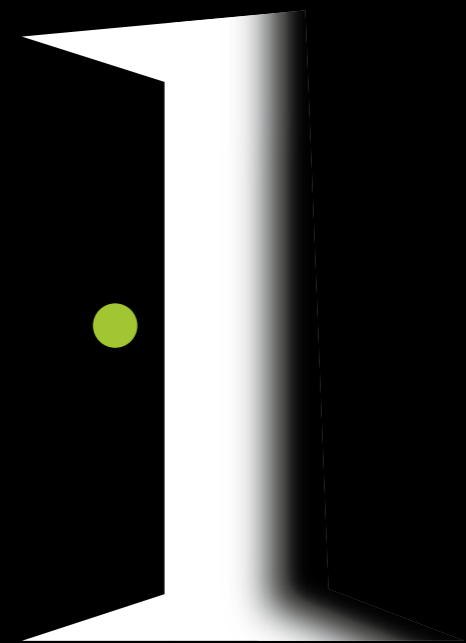
Барон Едуард фон Фальц-Фейн
Baron Eduard von Falz-Fein

The baron’s long list of achievements includes founding the Liechtenstein Olympic Committee, participating in the 1936 Winter Olympic Games and cooperating to find financial support for the development of Askania Nova. Nowadays he continues to transfer art masterpieces to our country, while actively promoting the image of Ukraine around the world. This tiny country kept me enthralled the entire time I was there: wonderful nature, fabulous mountain landscapes, plus open and friendly people — including one with historic Ukrainian roots! ■

GETTING THERE

UUA offers daily scheduled flights **from Kiev to Frankfurt**, daily **Kiev-Vienna** flights up to three times per day, as well as four flights a week **from Kiev to Milan** (Mondays, Wednesdays, Fridays and Sundays).

Buy tickets online at www.flyUUA.com. For more information, call us at +38 044 581 5050. **KyivStar, MTC, life:) and Beeline cellular service subscribers can dial 566. The call costs UAH 1 per minute for KyivStar and life:) subscribers, UAH 0.95 per minute for Beeline subscribers, and is billed as a call to a city phone for MTC subscribers.**

Step ahead

What is the significance of Deloitte becoming the world’s largest professional services firm? In all honesty, we believe very little. Our focus is on helping our clients establish, define and achieve their vision so that they can step ahead with confidence in all aspects of their business. And our aim has always been, and will always be, to put our clients first. Visit www.deloitte.ua

Deloitte.